

Aktivní podpora vzdělávací cesty nadaných žáků ve školách

Ve školních vzdělávacích programech pro základní vzdělávání jsou vzdělávací strategie, učební plány a učební osnovy koncipovány s ohledem na potřeby všech žáků. Pro optimální výukovou stimulaci žáků s vysokým intelektovým potenciálem je mnohdy zapotřebí individuálně upravovat vzdělávací podmínky. V rámcovém vzdělávacím programu je specifikace pro žáky mimořádně nadané v části D, v kapitole 9: Vzdělávání žáků mimořádně nadaných.

ŠVP umožňuje realizaci diferencovaného a individualizovaného vyučování pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a pro žáky mimořádně nadané, pokud to vzdělávání těchto žáků vyžaduje.

Ve výchově a vzdělávání nadaných dětí je třeba:

- Brát ohled na to, že mají neobyčejně rozvinuté všeobecné intelektové schopnosti. To vyžaduje, aby jejich **výuka byla diferencovaná do hloubky i do šířky nad rámec poskytovaný standardním školním programem.**
- **Rozvíjet tvořivý potenciál** – podporovat dítě v tom, aby odvázně projektovalo své plány, aby si vytyčovalo cíle, pomáhat mu realizovat jeho představy. Odbourávat osobnostní a emoční bariéry.
- Poradit si s nerovnoměrným vývojem a s osobnostními zvláštnostmi nadaných dětí.
- Vytvářet emoční odolnost – vést je k tomu, aby překonávaly překážky, aby se nevzdávaly, když se něco nedaří, když nejsou první a nejlepší. Podporovat u nich sebedůvěru.
- Rozvíjet interpersonální schopnosti a komunikaci mimořádně nadaných dětí – umožnit jim a učit je otevřeně hovořit o tom, co potřebují, co je trápí a co očekávají od druhých. Učit je naslouchat druhým, spolupracovat s druhými. Podporovat pozitivní sociální postoje.

Lze doporučit, aby každá škola měla svého garanta péče o nadané žáky, jímž je obvykle pedagog proškolený v tématu vysokého nadání, který se podílel na vypracování ŠVP v kapitole 9 části D. Pověřený pedagog

- koordinuje další proškolení učitelů v tématu (semináře PPP, IPPP, ...)
- prosazuje aktivní kroky školy v péči o nadané ve škole
- organizuje na škole preidentifikaci mimořádně nadaných
- sleduje vzdělávací cestu a speciální potřeby konkrétních žáků s identifikovaným vysokým nadáním, spolupracuje s třídním učitelem na vytváření IVP
- spolupracuje s rodiči a s PPP

Depistáž dětí/žáků s vysokým rozumovým nadáním ve školách:

1. Pedagog ve své třídě vytipuje žáky, u nichž pozoruje příznaky akcelerovaného rozumového vývoje, mimořádné mentální výkony celkově nebo v některých oblastech (preidentifikace). Lze využít naše dotazníky *Pre-identifikace vysokého rozumového nadání u dětí předškolního věku* a *Zvláštnosti v projevech žáků, jež signalizují mimořádné rozumové schopnosti* (ke stažení). Ve vyšších ročnících si mimořádných

talentů mohou všimnout učitelé jednotlivých předmětů, např. v různých soutěžích.

Pozor – talentovaný žák nemá vždycky jedničky.

2. Pedagog navrhne rodičům, aby úroveň rozumové vyspělosti dítěte nechali vyšetřit v PPP, vysvětlí jim, že zjištění intelektové úrovně a struktury jakož i dalších výkonových a osobnostních charakteristik dítěte pomůže k volbě vzdělávacích opatření, optimálně přispívajících k rozvoji nadání.

Vzdělávání mimořádně nadaného žáka

Základní strategie podpory nadání:

Individualizace pedagogického přístupu – s ohledem na výkonové a osobnostní charakteristiky dítěte.

Individuální vzdělávací programy – vysoce specifické, zaměřeny na uspokojování zvláštních potřeb nadaných žáků. Jsou to plány práce v rámci běžného vyučování i mimo vyučování.

Skupinové programy – zaměřeny na jednotlivé předměty, vytváří se speciální výukové programy pro danou oblast, seskupování žáků podle zájmů a předpokladů, většinou bez ohledu na věk. Dobře se uplatňují ve výuce matematiky, mateřského jazyka, cizích jazyků, přírodních a společenských vědách.

Obohacování učiva (nad rámec vzdělávacího programu, s ohledem na specifika zájmového zaměření žáka) a rozšiřování učiva (zprostředkovat znalosti do větší šíře i do hloubky postihovat široký kontext učební látky). Obohacování (enrichment) rozšiřuje znalosti, umožňuje lepší pochopení, rozšiřuje zájmy a dovednosti za hranici běžného vzdělávání. Škola organizuje: exkurze, soutěže, kluby, kontakt s odborníky, využívání technologie.

Akcelerace vzdělávací cesty: Předčasné zahájení povinné školní docházky. Přeskočení ročníku. Celkově nebo v některých předmětech urychlení postupu, jestliže žák už zná to, co se právě vyučuje, nebo jestliže mu vyhovuje rychlejší postup v osvojování určitých znalostí a dovedností.

Cíleně rozvíjet kreativitu.

Kompenzační strategie pro zvládání nesnází plynoucích z poruch učení a pozornosti.

Možnosti vzdělávání žáků se speciálními potřebami:

a) separace - specializované třídy nebo školy - vyučovací proces se přizpůsobuje specifickým potřebám žáků, kteří mají společnou charakteristiku – v tomto případě vysoké nadání.

b) integrace – žák se speciálními potřebami je vzděláván ve třídě se standardním vzdělávacím programem, ve společenství stejně starých vrstevníků. V našich podmínkách je pro úspěšnou integraci potřebný **individuální vzdělávací plán**.

Podklady a východiska pro tvorbu IVP:

- Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, § 17 a § 18,
- vyhláška č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, § 12,
- školní vzdělávací program,
- závěry odborného psychologického vyšetření, doporučení poradenského zařízení,
- poznatky plynoucí z pedagogické diagnostiky,
- vyjádření zákonných zástupců žáka.

Návrh - osnova individuálního vzdělávacího plánu – ke stažení (IVP pro nadané dítě v MŠ, IVP pro nadané v ZŠ)

